

LONGIN JAN OKOŃ

ur. 1927; Świerszczów

Miejsce i czas wydarzeń	Chełm, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt Tajne nauczanie. Cisi bohaterowie, konfiskata książek

Za nieoddanie książek groziła śmierć

Niemcy zaczęli wydawać takie czasopismo "Wiadomości Chełmskie" Połowa była w języku niemieckim, połowa po polsku. Była to gazeta przez Polaków zwana "gadzinówką". Co ona zawierała? Informacje o zwycięstwach Niemiec, no i zarządzenia dotyczące ograniczeń. Trzeba było oddawać radia. Pierwszymi pociągnięciami była likwidacja aparatów radiowych i zwiezienie książek bibliotecznych do punktów zbornych w gminach. W mieście mieliśmy dwa punkty - w dawnym liceum Czarnieckiego, czyli przy tej szkole ukraińskiej, i na ulicy Reformackiej 13, przy szkole niemieckiej. Tam była zwózka książek. No i w gminach. Każdy kierownik szkoły, każda biblioteka publiczna, musieli mieć dokument, że książki odstawili. Za nieoddanie książek groziła śmierć. Najczęściej kierownicy odwozili książki mało wartościowe i zaczytane, tak zwane. Już zniszczone czytelnico. Natomiast część literatury puszczała w lud. Oddawali książki do ludzi. Po selekcji księgozbiorów, książki zostały spalone. Tak samo na placu tych dwóch szkół w Chełmie. Niemcy zrobili selekcję - to, co uważali za wartościowe, a bywały i starodruki - tego nie palili, tylko wywieźli do Rzeszy. Natomiast wszystko inne spalili. W ślad za tą robotą bibliofilską, jak można to nazwać, zbrodniczą, przyszły zarządzenia. W Krakowie został wydany katalog książek zabronionych Polakom. To były trzy czy cztery tomy indeksów książek, których nie wolno czytać Polakom. Nawet kalendarze książkowe tam figurują, że nie wolno ich czytać. Nawet takie książki, jak Antoni Marczyński - to były sensacyjne powieści z okresu międzywojennego, taki był głośny pisarz. Pisał takie przygodowe historie, zmyślane. Antypolityczne, antyhistoryczne, to nie miało nic wspólnego, ale nie można było go czytać.

Data i miejsce nagrania	2015-07-24, Chełm
Rozmawiał/a	Marek Nawrotowicz
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"